JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Vuorovaikutus ja kuulluksi tuleminen verkko-opiskelussa: teoriasta käytäntöön

Tyynesti Liboppiin koulutusiltapäivä 30.9.2025 klo 12.45-13.45

Heli Tyrväinen, Sanna Uotinen, (Leena Valkonen)

Jyväskylän yliopisto, avoin yliopisto

Vuorovaikutus Liboppi-kursseilla mahdollistaa

- Jaetun asiantuntijuuden 1+1 = 3
- Oppimisen (sosiokonstruktivistinen oppimiskäsitys)
- Asiantuntijayhteisön rakentamisen
- Yhteistyön ja uudet kumppanuudet

Liboppi.fi

Verkko-opiskelun vuorovaikutus

Läsnäolo

Luottamus

Kuunteleminen

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Mieti viimeistä verkko-opiskeluasi.

Millainen emoj-merkki kuvaisi kokemustasi vuorovaikutuksesta?

Valitse yksi emoj ja laita chattiin.

Kuva: Pixabay

Miksi ja millaista vuorovaikutusta?

Synkroninen/ samanaikainen/ reaaliaikainen vuorovaikutus

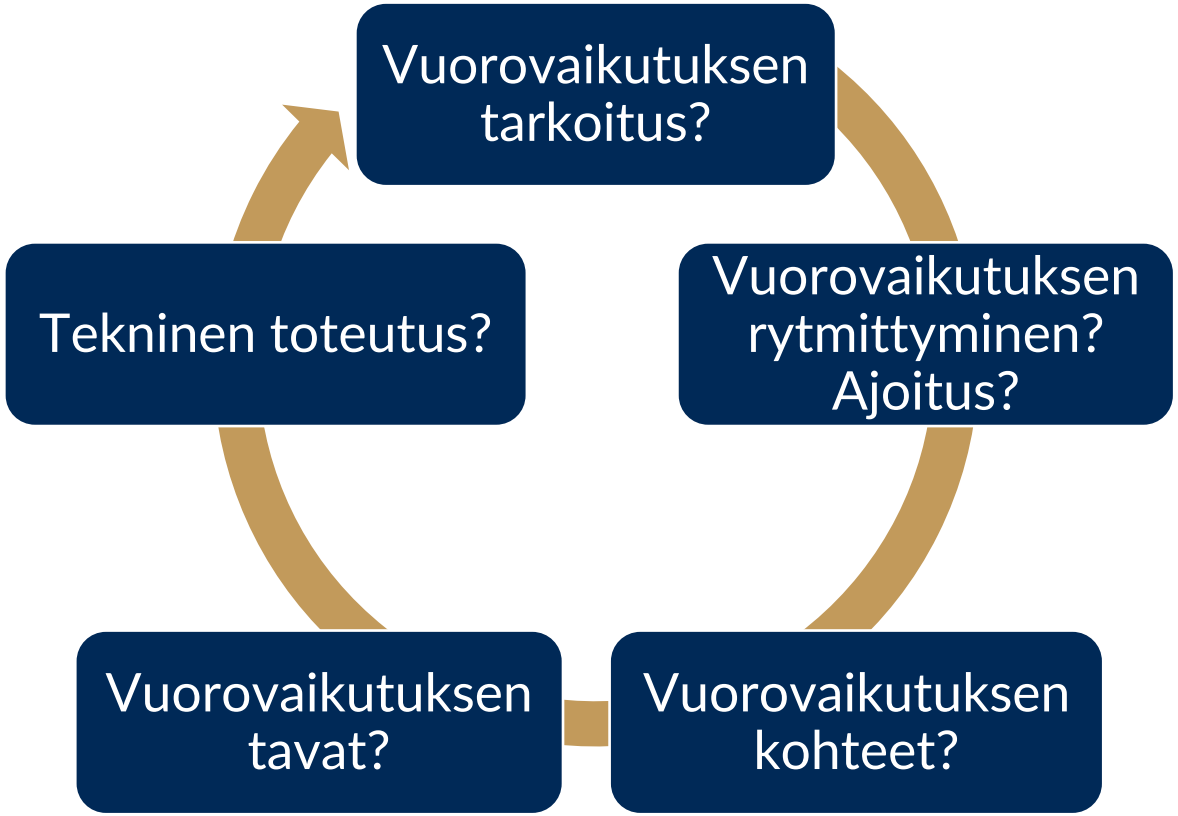
VAI

Ei-synkroninen/ eriaikainen vuorovaikutus

- Laadukkaan verkko-opetuksen keskeinen tekijä (Means ym. 2009; Simonson ym. 2011) ja oppimisen edistäjä (Bernard ym. 2009).
- Sekä samanaikainen että eriaikainen vuorovaikutus sitouttaa opiskelijaa opintoihin ja lisää motivaatiota (Watts 2016).
- Keskeyttämisen riski pienenee (Harju ym. 2018; Huhtanen 2019).
- Edistää (Swan 2002; Shakelford 2012) tai vaikeuttaa (Phirangee 2016) oppimisyhteisön syntymistä.
- Vuorovaikutuksen erilaiset tarkoitukset: opetuksellinen, sosiaalinen, tukea antava (Mehall 2020).

Vuorovaikutus on suunnitelmallista

Miten, miksi, milloin?

Vuorovaikutus opiskelijan näkökulmasta (Moore 2013; 1989)

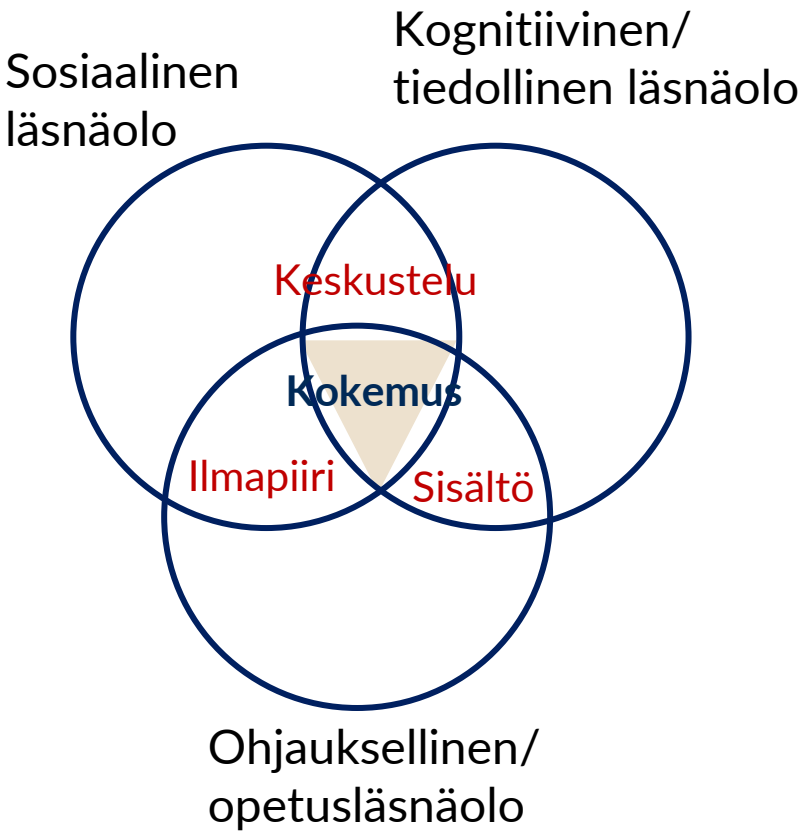
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Luotko läheisyyttä vai etäisyyttä?

Kuva: Pixabay

Koetun läsnäolon (presence) myönteinen merkitys

Community of inquiry (CoI)-malli (Garrison ym. 1999), suom. Timonen 2021

- Koettuun oppimiseen (Richardson ym., 2017)
- Kurssiarvosanoihin (Liu ym. 2009; Joksimovic ym. 2015)
- Opiskelutyytyväisyyteen (Richardson ym., 2017)
- Aktiiviseen osallistumiseen ja vuorovaikutukseen (Swan & Shih, 2005; Wei ym. 2012)
- Sitoutumiseen opiskeluun (Dixcon 2010)
- Aikomuksiin opiskella verkossa jatkossa (Reio & Crim, 2013)
- Opiskelijan kognitiiviseen läsnäoloon (Lee, 2014)
- Opiskelumotivaatioon (Baker 2010)
- Minä -pystyvyyteen (Shea & Bidjerano 2010)

Miten vahvistan läsnäoloa?

(mm. Fiock 2020; Dockter 2016; Garrison 2017; Richardson & Lowenthal 2017, Mykota 201

- Luo yhteistä oppimisyhteisöä
  - Luo kaikille tervetulon kokemus, arvosta, tutustu
  - Varmista oma tekninen osaamisesi, perehdy asiaan, ole läpinäkyvä, jaa osaamistasi
  - Käytä etunimeä ja ryhmäilmaisuja (me), kohdenna puhetta, vahvista viittaamalla aiempaan puheeseen, osoita arvostusta, kutsu osallistumaan
  - Kysy, anna myönteistä palautetta tai esimerkkejä, kannusta, rohkaise
- Ole oma inhimillinen ja avoin persoonasi, kerro jotain itsestäsi ja ajatuksistasi aiheesta
- Käytä rohkeasti ääntä, kuvaa ja videota = tule tutuksi, näy
- Huomioi nonverbaliikka, myös tekstissä: "etäännyttävä vs lähentävä tyyli"
- Kuuntele ja osoita kuuntelemista
- Havainnoi ja reagoi tarpeisiin (erityisesti ”verkkohiljaiset”)

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Koetko luottamusta?

Kuva: Pixabay

Verkko-opiskelussa rakentuvan luottamuksen osa-alueet

(Valkonen, Tyrväinen & Uotinen, 2020)

Opettaja	Opiskelija	Verkko-opiskeluympäristö
Suunnittelutyö Kurssin kokonaissuunnittelu Tehtävien ohjeistus Opiskelumateriaali	**Kunnioitus** Ystävällinen käytös Rehellisyys Pelisääntöjen noudattaminen Luottamuksellisuus	**Kurssiympäristö** Toimivuus Selkeys Helppokäyttöisyys
Ammattitaito Asiantuntijuus Ohjaus ja tuki Arviointi Palaute	**Yhteisöllisyys** Myönteinen vuorovaikutus Aktiivinen osallistuminen Vastuu omasta ja toisten oppimisesta Avoimuus	**Tekniikka** Yhteyksien toimiminen Laitteiden soveltuvuus Apu ongelmiin Ohjeet
Läsnäolo Tavoitettavuus Kysymyksiin vastaaminen Etenemisen seuraaminen Opiskelijan kohtaaminen Inhimillisyys	**Työpanos** Oman osuuden tekeminen Aktiivisuus keskusteluissa Vertaispalautteen antaminen Panostus tehtäviin	**Tietoturva** Tietosuoja Suljettu kurssiympäristö Omistajuus tehtäviin

Miten lisään luottamuksen kokemusta verkkokurssilla (Opiskelijakysely: Valkonen, Tyrväinen & Uotinen 2020)

Esittelen itseni, tutustun muihin

Kysyn epäselvistä asioista

Käyttäydyn kunnioittavasti ja asiallisesti, arvostan toisten työtä

Otan vastuuta ja sitoudun kurssin sääntöihin

Osallistun aktiivisesti

Jaan tietoa ja omia ajatuksiani

Olen kiinnostunut toisten mielipiteistä ja ajatuksista

En kerro kurssilla esille tulleita, muihin opiskelijoihin liittyviä asioita eteenpäin

Hoidan ryhmätehtävissä oman osuuteni hyvin ja sovitussa aikataulussa

Viestin myönteisesti, kannustavasti ja kohteliaasti

Kuva: Unsplash/Surface

Mieti hetki ja kirjoita chattiin: Millaiset asiat voivat estää osallistumista verkkokeskusteluun?

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Vahvistatko kuuntelemista?

Kuva: Pixabay

Mitä kuunteleminen on?

- Kuuntelemisella voidaan tarkoittaa ***tunneprosessia***, jossa halutaan kuunnella ja ymmärtää toisen tunteita; ***kognitiivista prosessia***, joka mahdollistaa viestien vastaanottamisen, ymmärtämisen ja tulkitsemisen sekä ***käyttäytymisen prosessia***, jolloin kuuntelua osoitetaan puheella tai nonverbaalisella toiminnalla (Bodie 2016; Worthington & Bodie 2017).

"Kuunteleminen" kirjoitetussa verkkokeskustelussa – online listening

- **Online listening**
  - Muiden verkkokeskusteluun osallistuvien viestien lukemista ja niiden sisältämien ajatusten tarkastelua (Chai ym. 2020).
  - Toisten kirjoittamien viestien vastaanottamista (Wise ym. 2013) ja avoimuutta toisten ajatuksille (Wise ym. 2014).
  - Osallistumista verkkokeskusteluun (Crawford 2011; Pala & Erdem 2020; Wise ym. 2013).
- **Kirjoittamalla käydyn verkkokeskustelun kuuntelemisen piirteitä**
  - Reflektion mahdollisuus – pystyy palaamaan aiempaan arvioiden koko prosessia tai omaa panosta (Wise ym. 2014).
  - Mahdollisuus pohtia, kenen viestiin tarttuu. Aikaa ajatella ennen vastaamista (Chen ym. 2020; Wise ym. 2013)
  - Aktiivinen kuunteleminen: osoitetaan toiselle, että on kuullut tämän viestin. (Bauer & Figl 2008; Weger ym. 2014)

JYU SINCE 1863.

Miten opiskelija osoittaa kuuntelemista yliopisto-opintojen eriaikaisessa kirjoitetussa verkkokeskustelussa?

Sisällön kuunteleminen	Ihmisen kuunteleminen	Toiminnan kuunteleminen

• Tietoa täydentävä tai rakentava
• Tietoa toistava, tiivistävä, yhteen vetävä
• Saman- tai erimielisyyttä osoittava, vahvistava
• Kysymys tai vastaus
• Edellisten tekstien sisältöä arvioiva
	• Itseen suuntautuva
	  • Itsereflektio
	  • Henkilökohtaisen kokemuksen jakaminen
	• Toisiin suuntautuva
	  • Kommentti osoitetaan toiselle opiskelijalle tai koko ryhmälle, esim. empatiaa.
		• Oman työskentelyn sanoittaminen
		• Yhteisen toiminnan organisointi
		  • Tehtävän ohjeistukseen liittyviä käytännöllisiä kommentteja.

”Nostaisin keskusteluun teknisen kehityksen vaikutusten lisäksi myös toisen asiantuntijuuteen ja varsinkin sen yhteiskunnalliseen merkitykseen vaikuttavan trendin; kansalaisyhteiskunnan nousun.”	”Mielenkiintoisia pohdintoja teidän oman ammatillisen identiteettinne kehittymisestä.”	”Aihe 1 sopii oikein hyvin, siitä jo monta ajatusta lähtee syntymään! Mennäänkö sillä? :)”

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

Tuletko kuulluksi?

Kuva: Pixabay

Kuulluksi tuleminen (feeling heard)

Kun henkilö kokee tulleensa kuulluksi (Roos ym. 2023):

- hänellä on ääni (voice)
- hän saa huomiota, empatiaa ja kunnioitusta
- keskustelutilanteesta syntyy kollektiivinen kokemus

- Vahvistaa luottamusta omaan ajatteluun (Curzon-Hobson 2002).
- On tärkeää itsetunnolle ja autonomian kokemukselle (Itzchakov & Weinstein 2021).
- Ylläpitää ihmissuhteita, luo vastavuoroisuutta, osoittaa arvostusta ja hyväksyntää (Itzchakov ym. 2022).
- Rohkaisee osallistumaan, estää konflikteja ja antaa myönteisen keskustelukokemuksen (Roos ym. 2021)
- Edistää dialogia ja rakentavaa, demokraattista keskustelukulttuuria (Andolina & Conklin 2021)

Kuuntelemattomuus sivuuttaa ja jättää ulkopuolelle sekä huomiotta (Bedell 2016).

Kuulluksi tuleminen kirjoitetussa keskustelussa

Minimi: teksti on luettu ja siihen vastataan	Vastaus "osuu" ja on myönteinen	Syntyy aito keskustelu
• Joku merkki, että viesti on luettu • Viestiin vastataan jotakin • Viestin lähettäjä mainitaan nimeltä ”No ylipäänsä olisi kiva, että se ensinnäkin luetaan kun on nähnyt vaivaa, että olen nyt kirjoittanut sen jonkun jutun että se luetaan ja jollain olisi jotain sanottavaa siitä. Että se ei ole semmoinen niinku yhdentekevä.”	• Vastaus osoittaa, että viesti on ymmärretty • Viestin sisältöä kommentoidaan, annetaan palautetta • Ollaan samaa tai eri mieltä • Tehdään lisäkysymyksiä • Vastauksessa on myönteinen sävy: rakentava palaute, kohteliaisuus, kannustaminen • Vastaus perustellaan "Ja kyllähän sitä vaikka aikuisena ollaan opiskelemassa niin samalla tavalla janotaan sitä positiivista palautetta kun pikkutyttöinä.”	• Syntyy aiheessa pysyvä keskustelu • Vastaukset tuovat uusia näkökulmia • Keskustelu on jatkuvaa ja sidosteista • Keskustelu on akateemista ja vastavuoroista • Keskustelussa syntyy kokemus oppimisesta ja yhteisöllisyydestä ”Keskustelu, jossa just tavallaan sidotaan se uusi vastaus siihen edelliseen asiaan ja sitten kuitenkin johdatellaan taas lopussa jo johonkin, johon joku toinen voi tarttua, että semmoinen tietynlainen koherenssi olisi sitten siinä keskustelussa.”

Kun ei tule kuulluksi kirjoitetussa keskustelussa

Viestiin ei reagoida lainkaan	Saatu vastaus on vaillinainen tai näennäinen	Aitoa keskustelua ei synny
”Ja se, että jos edes kommentoi jotenkin, niin se ei ole niin huonoa kuin se, että ei kommentoi mitenkään. Silloinhan sitä ei tule mitenkään kuulluksi jos kukaan ei sano mitään siihen mitä on itse lauantai päivän väkertänyt jotakin vastausta sinne. Niin se on kaikista inhottavin.”	• Vastausviesti osoittaa sisällön väärinymmärryksen tai suorituksen tavoittelua ” jos nyt ei ole ihan sitten ymmärretty sitä omaa pointtia siinä mitä oon itse yrittänyt tuoda ilmi, että se jää vähän vaillinaiseksi se kuuntelu.” ” tässä nyt on täytetty ne kriteerit mitä on annettu eli on laitettu se joku kommentti jonnekin ja tää oli vähän niinku tässä”.	• Vastaustapa ei edistä keskustelun syntymistä • Keskustelun ohjeistus tai toimintakäytännöt vaikeuttavat keskustelun syntymistä ” joku tyhjentää koko pankin sieltä, että ei jätetä kenellekään mitään tilaa. Ja sitten ehkä myöskin se, että kaikki tuottaa jonkun vaikka keskustelun aloituksen ja kukaan ei vastaa mihinkään, niin se ei oikein täytä keskustelun kriteereitä silloin niin se on aika kauheaa.”

Kuulluksi tulemisen herättämät tunteet

Itseen kohdistuvat tunteet

Tunne, kun on tullut kuulluksi

- Myönteinen, ilon tunne
- Tyytyväisyys

"tulee semmoinen hyvä fiilis että hei että nyt tää ihminen on lukenut sen”

Tunne, kun ei ole tullut kuulluksi

- Pettymys, epäonnistuminen
- Itsesyytökset

”eikö tää herättänytkään mitään ajatuksia tai oliko mun kirjoitustyyli jotenkin tylsä tai että sen ei ajateltu olevan kommentoinnin arvoinen.”

Omaan opiskeluun ja osaamiseen kohdistuvat tunteet

Tunne, kun on tullut kuulluksi

- Opiskelussa onnistuminen, varmuus osaamisesta, oppiminen
- Motivaatio

”se tuo tunteen että on oikeilla jäljillä ja on joku ajatusyhteys sen keskusteluporukan kanssa, mihin ollaan menossa tässä keskustelussa. Ja parhaimmillaan tulee olo, että on jotain ymmärtänyt materiaalista mitä on lukenut.”

Tunne, kun ei ole tullut kuulluksi

- Oman osaamisen epäily
- Motivaation lasku
- Huoli suorituksesta

“että oot kirjoittanut omasta mielestä tekstin missä on joku idea ja erilainen näkökulma ja kukaan ei sitä huomaa, niin tuleehan sitä vähän olo et no ei se nyt ollut mittää.”

Toisiin opiskelijoihin kohdistuvat tunteet

Tunne, kun on tullut kuulluksi

- Ryhmään kuuluminen, yhteys toisiin, osallisuus
- Kuuntelemisen merkitys

”mukavalta tuntuva kuuntelukokemus ja keskustelu, niin kyllä siihen haluaisi itsekin antaa sitten enemmän. (--) laittaa vähän sitä omaa hyvää oloa myös eteenpäin. Kiittää siitä mitä on saanut itselleen.”

Tunne, kun ei ole tullut kuulluksi

- Ymmärrys toisia kohtaan
- Tarve saada selitys

Loppukiteytys

- Vuorovaikutus verkossa syntyy läsnäolon, luottamuksen, ja kuuntelemisen avulla
- Vuorovaikutus tekee näkyväksi ihmisyyden verkko-opiskelussa – ei opiskella koneen kanssa
- Vuorovaikutus on jokaisen osallistujan vastuulla, jokainen voi vaikuttaa

- Kuunteleminen ja sen osoittaminen ovat keskeisiä myös kirjoitetussa keskustelussa
- Laadukkaat keskusteluviestit tunnistetaan. Aikuisilla on myös ymmärrystä toisia kohtaan, jos keskustelu ei vastaa odotuksiin.
- Kuulluksi tuleminen tai se, ettei tule kuulluksi kirjoitetussa verkkokeskustelussa herättää keskustelijoissa monia tunteita, jotka tiedostetaan ja tunnistetaan.
  - Keskusteluviestin lähettämiseen sisältyy suuria odotuksia.
  - Kuulluksi tuleminen tuottaa iloa ja tuo tunteen osallisuudesta (yhteys toisiin).
  - Kirjoittaja tuntee epävarmuutta ja syyttää usein itseään, jos hän ei tule kuulluksi.
- Laadukas kirjoitettu verkkokeskustelu vaatii kuuntelemisen merkityksen tiedostamista ja ohjausta keskustelukäytäntöihin. Olisi myös hyvä löytää tasapaino akateemisen kirjoitustavan ja luontevan keskustelutyylin välille. (Ohjevideo opiskelijoille: Kuinka verkkokeskustelussa kuunnellaan)

Kiitos!

Kysymyksiä ja kommentteja?

- Heli Tyrväinen heli.tyrvainen@jyu.fi
- Sanna Uotinen sanna.uotinen@jyu.fi

Artikkelimme

- Tyrväinen, H., Uotinen, S. & Valkonen, L. (2021a). Instructor presence in a virtual classroom. *Open Education Studies*, *3*, 132–146. DOI: 10.1515/edu-2020-0146.
- Tyrväinen, H., Uotinen, S. & Valkonen, L. (2021b). Kuunnella ja tulla kuulluksi kirjoitetussa verkkokeskustelussa. *Ruusupuiston kärkiuutiset*, 1. https://peda.net/jyu/ruusupuisto/uutisarkisto/1-2021/1 Open Access.
- Tyrväinen, H., Uotinen, S. & Valkonen, L. (2025). The experience of feeling heard in a written online discussion in higher education studies. (julkaisematon käsikirjoitus).
- Uotinen, S., Tyrväinen, H. & Valkonen, L. (2016). Opiskelijan ja opettajan vuorovaikutus korkeakoulujen verkko-opetuksessa. *Kasvatus*, *47*, 434–446.
- Valkonen, L., Tyrväinen, H. & Uotinen, S. (2020). Luottamuksen rakentuminen verkko-opiskelussa. *Kasvatus*, *51*, 21–37.
- Uotinen, S., Tyrväinen, H., & Valkonen, L. (2024). Kuuntelemisen osoittaminen kirjoittamalla käydyssä yliopisto-opintojen verkkokeskustelussa. Aikuiskasvatus, 44(1), 6–21. https://doi.org/10.33336/aik.127662
- Muut käytetyt lähteet löytyvät artikkeleista